

## DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.351/2016/45.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2016. szeptember 21. és 2016. október 26. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és utóbbi napon kihirdette a következő

ítéletet:

A különösen nagy kárt okozó üzletszerűen elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt és társai ellen indult büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2016. március 16. napján kihirdetett 9.B.46/2013/285.számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

II. r. vádlott tekintetében a Székesfehérvári Városi Bíróság 9.B.423/2006/37. számú ítéletével jogerősen kiszabott 10 (tíz) hónap börtönbüntetés, illetőleg a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.V.80121/2009/6. számú ítéletével jogerősen kiszabott 1 (egy) év 4 (négy) hónap börtönbüntetés végrehajtásáról szóló rendelkezést mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja II. r. vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban felmerült 95.400 (kilencvenötezer-négyszáz) forint bűnügyi költségből I. r. vádlott 42.500 (negyvenkettőezer-ötszáz) forintot, II. r. vádlott 52.900 (ötvenkettőezer-kilencszáz) forintot visel.

II. r. vádlott állandó lakóhelye: Tartózkodási helye:

IV. r. vádlott személyazonosító okmányának száma:

### I n d o k o l á s :

Az ügyben elsőfokú bíróságként eljáró Debreceni Törvényszék a rendelkező részben megjelölt ítéletével I. r. vádlottat bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntette (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (6) bekezdés b) pont) és 2 rb. bűnsegédként elkövetett csalás büntette miatt - melyből 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett - (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont) - halmazati büntetésül - 3 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

II. r. vádlottat folytatólagosan elkövetett csalás büntette (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (6) bekezdés b) pont) és 2 rb. csalás büntette miatt - melyből 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett - (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont) - halmazati büntetésül - 4 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

III. r. vádlottat bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntette (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (6) bekezdés b) pont) és 2 rb. bűnsegédként elkövetett csalás büntette miatt -

melyből 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett - (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont) - halmazati büntetésül - 3 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, 200 napi tétel, egy napi tétel összegeként 3000 forintban meghatározott, mindösszesen 600.000 forint pénzbüntetésre, és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Ellenben IV. r. vádlottat az ellene 1 rb. társtettesként elkövetett csalás büntettének (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (6) bekezdés b) pont) és 2 rb. társtettesként elkövetett csalás büntettének (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont) vádja alól felmentette.

A törvényszék II. r. vádlott vonatkozásában rendelkezett a Székesfehérvári Városi Bíróság 9.B.423/2006/37.sz. ítéletével jogerősen kiszabott 10 hónap, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.V.80121/2009/6.sz. ítéletével jogerősen kiszabott 1 év 4 hónap tartamú, próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetések végrehajtása felől, a I. r., II. r. vádlottak által előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról, valamint az I.r., II.r., és III.r. terheltek esetében megállapította a feltételes szabadságra bocsáthatóság lehetőségének legkorábbi időpontját. A magánfélként fellépő Kft és a Kft. által előterjesztett polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította, míg a Kft. által érvényesíteni kívánt polgári jogi igényt elutasította. III. r. vádlottat érintően az eljárás során elrendelt zár alá vétel fenntartásáról, IV. r. vádlott tekintetében a zár alá vételek feloldásáról határozott. Döntött az eljárás során lefoglalt bűnjelek további jogi sorsáról illetve a felmerült bűnügyi költség viseléséről is.

Az elsőfokú ítélet ellen a nyilatkozattételre fenntartott határidőn belül egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést IV. r. vádlott terhére, a felmentő ítéleti rendelkezést sérelmezve, bűnössége megállapítása és büntetés kiszabása érdekében. Írásban részletesen indokolt jogorvoslati kérelmében viszont már arra kívánt rámutatni, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete a Be. 351.§ 2) bekezdés d) pontjában írt megalapozatlanságban szenved, mivel a helyesen megállapított tényekből további tényekre - így a fellebbezéssel érintett IV. r. vádlott szervező tevékenységével összefüggésben - tévesen következtetett. Emellett a bizonyítékok mérlegelése is egyoldalú. Ezzel szemben a vádhatóság szerint az eljárásban feltárt terhelő bizonyítékok alapján, különös tekintettel I. és IV. r. vádlottak közötti kapcsolattartásra, jelenlétére egyes bankszámla nyitásoknál, a birtokában volt internetes hozzáférést biztosító „token” eszközre, és a szlovák gazdasági társaságoknál tetten érhető cselekvőssége miatt, megalapozott következtetés vonható arra, hogy az előzményeket irányító és folyamatában szervező IV. r. terhelt tevőlegesen közrehatott a bűncselekmények elkövetése során is. Az elsőfokú bíróság végkövetkeztetése, így oly mértékű megalapozatlanságban szenved, mely a másodfokú eljárásban nem küszöbölhető ki, következésképp a fellebbezéssel támadott ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta a Be. 376.§ (1) bekezdése és a Be. 373.§ (1) bekezdés III. fordulat a) pontjában írtak okán, az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítása mellett. A megyei főügyészség I. r., II. r. és III. r. vádlottak tekintetében nem élt jogorvoslattal.

Az ítéletet másfelől védelmi fellebbezések támadták. I. r. vádlott indokai megjelölése nélkül, védője elsődlegesen bűncselekmény, illetve esetlegesen bizonyítottság hiánya miatti felmentés, másodsorban enyhítés végett élt jogorvoslattal.

II. r. vádlott szintén mindkét okból következő felmentése, védője elsődlegesen felmentés, illetőleg enyhítés címén is fellebbezett. II. r. vádlott az ítéletábra előtt írásban részletesen indokolta jogorvoslati kérelmét (17., 38., és 43. sorszám alatti utóiratok) annak irányát kiterjesztve másodsorban immáron az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését is indítványozta. Álláspontja

szerint ugyanis az ügy felderítetlen maradt, melyet elsősorban a nyomozás hibáira vezetett vissza. E szerint már annak tisztázását is elmulasztották, hogy a sértetteket valós követelések illették-e meg, illetőleg a nyomozás anyagát, egy a sértettek által megbízott magánnyomozói vizsgálatra alapították. Mindez aztán azzal az eredménnyel járt, hogy több olyan személynek sikerült kivonnia magát a büntetőeljárás hatálya alól, akiknek valóban felvetődik a büntetőjogi felelőssége. A vádhatóság alapvető hibájaként pedig azt róta fel, miszerint számos relevánsnak vélt iratot visszatartottak, illetőleg csak késedelmesen tártak a védők elé, mely a védekezéshez való jog sérelmét eredményezte. Mindezek következményeként a törvényszék szerteágazó bizonyításra kényszerült, de mégsem tudta teljes bizonyossággal tisztázni az ügy lényegét. Ezért ellenőrizetlen és feltáratlan maradt, hogy a cselekmények megtörténtek-e, másrészt, hogy bűncselekménynek minősülnek-e, illetve, hogy a terheltek követték-e el azokat. Ennek ellenére a törvényszék a kétséget kizáróan nem bizonyított tényeket mégis a vádlottak terhére értékelte, több, relevánsnak jelzett bizonyítási indítványt is elutasítva, miként a bűnösség körében feltárható enyhítő és súlyosító körülményeket sem a megfelelő módon értékelte. Kétségeinek adott hangot abban a tekintetben is, hogy az elsőfokú tárgyalás anyaga helytállóan került-e rögzítésre, mely ugyancsak eljárási szabálysértést eredményezhetett. Indokai figyelembevételével ezért a fellebbezésének megfelelő méltányos döntés meghozatalát kérte.

III. r. terhelt felmentése érdekében, védője elsősorban bűncselekmény hiánya, másodlagosan bizonyítottság hiányára alapítottan maga is felmentést célzó fellebbezést terjesztett elő. Jogorvoslati kérelmét a védő az ítéletábra előtt írásban részletezte (20. sorszám), abban az elsőfokon megállapított tényállást hiányosnak, felderítetlennek és részben iratellenesnek is jellemezte, mellyel kapcsolatban kiemelte, hogy a törvényszék több olyan bizonyítási cselekményt mulasztott el, amelyet teljesítenie kellett volna. Így II. r. vádlott anyagi helyzetének vizsgálatára, élettársa tanúvallomásának helyes értékelésére illetve a jelzett iratellenesség kiküszöbölésére további bizonyítás felvételét, nevezetesen több tanú kihallgatását indítványozta, hozzátéve, hogy az ellentétek feloldását elősegítő szembesítések is elmaradtak elsőfokon. Indokai figyelembe vételével az érdemi másodfokú döntéshozatal előtt további bizonyítás felvételére tett indítványt az ítéletábra előtti eljárásban.

Ezzel szemben IV. r. vádlott és védője egyaránt tudomásul vették az elsőfokú határozatot. A védő írásban benyújtott észrevételében (19. sorszám) a törvényben biztosított szabad bírói mérlegelés eredményeként hozott ítélet megalapozottsága mellett érvelt azzal a megjegyzéssel, hogy bár az indokolás nem minden részletével ért egyet, ám miután IV. r. vádlottra vonatkozóan valóban nem merültek fel a bűnösségét ésszerű kételyek nélkül megalapozó bizonyítékok, úgy az ítélet helybenhagyása eredményezhet alapos döntést.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.189/2015/11-I.sz. átiratában a védelmi fellebbezéseket alaptalannak találta, míg az ügyészi jogorvoslatot fenntartotta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok betartásával folytatta le az eljárást, az ügy elbírálásához szükséges bizonyítékokat a lehetséges körben beszerezte, majd értékelő tevékenységéről indokolási kötelezettségének döntően eleget téve számot adott. Az ítélet tényállása is megalapozott, de abból mellőzni indítványozta azon megállapítást, miszerint az eljárás során kétséget kizáróan nem volt bizonyítható, hogy IV. r. vádlott 2010. február és június 15. napja között részt vett a bűncselekmények elkövetésében. Ez a kitétel ugyanis egyrészt a bizonyítékok értékelése körében vont, az indokolási részbe tartozó következtetés, ám téves is. Figyelemmel ugyanis a cselekmény releváns előzményeire, arra, hogy a cégek tényleges ügyvezetését kezdetben a IV. r. vádlott látta el, az ahhoz szükséges könyvelési és egyéb anyag birtokában volt, illetve a vádlottakkal is kapcsolatot tartott, tevékeny közreműködése tetten érhető, ezért tévesen született felmentő ítéleti rendelkezés.

IV. r. vádlott tényállásban részletezett konkrét cselekvősége a társai által megvalósított családi cselekmények részét képezte, azzal időbelileg is összefügg, ezért okszerű következtetés vonható a csalásokban való részességére, együtt a I. r., II. r. és III. r. vádlottak bűnösségére vont következtetéssel. Egyetértett viszont a törvényszék időbeli hatállyal kapcsolatos álláspontjával és túlnyomórészt a cselekmények minősítését is törvényesnek találta rámutatva, hogy az elsőfokon feltárt bűnösségi kör megfelelő értékelésével a jogszabálynak megfelelő büntetések kiszabására került sor I. r., II. r. és III. r. vádlottakkal szemben.

Mindezek alapján a fellebbviteli főügyészség arra tett indítványt, hogy a Debreceni Ítéltábla a Be. 361.§-a szerinti nyilvános ülésen az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján akként változtassa meg, hogy IV. r. vádlott bűnösségét bűnsegédként elkövetett csalás büntetében (Btk. 373.§ (1) bekezdés (2) bekezdés bc) pont (6) bekezdés b) pont) és 2 rendbeli csalás büntetében (Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont) állapítsa meg, vele szemben halmazati büntetésként börtönben végrehajtható szabadságvesztést, pénzbüntetést és közügyektől eltiltás mellékbüntetést szabjon ki, majd ennek megfelelően rendelkezzen a járulékos kérdésekben is, így a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját illetően valamint a zár alá vétel tárgyában. Egyebekben I. r., II. r. és III. r. vádlottak tekintetében a Be. 371. § (1) bekezdésében utalással hagyja helyben a határozatot.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéltábla a Be. 361. §. (1) bekezdése szerint nyilvános ülést tartott, melyen a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség az elsőfokú ítélettel kapcsolatos álláspontját az írásban kifejtettekkel azonosan részletezte azzal a megjegyzéssel, hogy a hatályon kívül helyezés elkerülhető, ugyanis a törvényszék által rögzített tényállás is tartalmazza azokat a cselekvőségeket, melyek alapján IV. r. vádlott bűnössége a terhére rótt bűncselekményekben megállapítható annak ellenére, hogy a háttérben maradva, ám III. r. vádlottal együttműködve irányította I. r. és II. r. vádlottakat.

I. r. vádlott védője perbeszéde során mindenben a fellebbezés indokai szerint, s az elsőfokon előadott védőbeszéd mentén érvelt, előre bocsátva, hogy nem kívánja vitatni az ítélet szerinti tényállást, azt elfogadhatónak tartja. Ugyanakkor álláspontja szerint a konkrét bűncselekmények elkövetésekor az I. r. vádlott neve nem merült fel, mégpedig azért, mert arról még csak tudomása sem volt. Gyakorlatilag vádlott társai kijátszották figyelmét, illetőleg nem tették lehetővé számára, hogy bármilyen rálátást gyakoroljon a nevére vett cégek tevékenységére. Mindezen indokok alapján az I. r. vádlott felmentése szükséges, de fenntartotta enyhítésre irányuló jogorvoslati kérelmét is, melyet a belső arányossághoz jobban igazodó büntetés kiszabás szükségességével magyarázott, részben a vádlottak ténylegesen kifejtett cselekvősége, részben a II. r. vádlott terheltebb előélete okán.

A II. r. vádlott védelmében eljáró védő szintén fenntartotta jogorvoslati kérelme irányait, ám emellett az elsőfokon megállapított tényállás megalapozatlan voltára is utalt. A II. r. terhelt által már jelzett indokokat osztva maga is kitért arra, hogy a törvényszék nem teljesítette kellően ügyfelderítési kötelezettségét sem a vádlottak konkrét tevékenysége, sem a sértetti gazdasági társaságoknál felmerült kár megléte terén. Ám egyebek mellett azt sem vizsgálta az elsőfokon eljáró bíróság, hogy a vádlottak tulajdonában állt cégek fizetőképeseek voltak-e, fennállt-e a reális esélye a teljesítésnek, és az eljárásba bevont igazságügyi könyvszakértő megállapításaival kapcsolatban is kétségeinek adott hangot. Utóbbi körben szükséges lett volna vizsgálni, hogy a szakértői vizsgálat tárgyát képező gazdasági események nem olyan halasztott, utólagos fizetéssel párosuló megrendeléseknek minősülnek-e, amelyek polgári jogi jelleggel bírnak, kívül esve a büntetőjog területén. De elégtelennek tartotta a bizonyítást az I. r. vádlott elmeállapotával kapcsolatban

felmerülő szakkérdések megválaszolása terén is. Összegzésként elsősorban változatlanul II. r. vádlott felmentése mellett érvelt, ám másodlagosan már a fellebbezéssel támadott határozat hatályon kívül helyezését tartotta indokoltnak az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítása mellett. Ily módon enyhítésre irányuló indítványát csak harmadlagos fellebbezési irányként tartotta fent, ebben a körben utalva arra, hogy bűnösség megállapítása esetén is csak kizárólag a II. r. vádlott bűnsegédi minőségére lehet következtetni, mely további enyhítő körülményként megalapozza az enyhébb elbírálás lehetőségét, együtt a már elsőfokon is hivatkozott bűnösségi körülményekkel.

III. r. vádlott védője az elsőfokú határozattal szemben bejelentett fellebbezése irányait a nyilvános ülésen kiterjesztette, elsődlegesen bizonyítási indítványai körében megfogalmazottakra utalva abban a tekintetben, hogy az elsőfokú ítélet nem kellően megalapozott, s ezért nem alkalmas a másodfokú felülbírálatra. A védő által felajánlott további bizonyítás ugyanis cáfolata lehetett volna a III. r. vádlott bűnsegédi cselekvőségének a terhére rótt bűncselekmények körében. Azonban ezzel együtt is elsődlegesen azt vitatta, hogy a vád, avagy a vádmódosítások tartalmazzák-e III. r. vádlott konkrét elkövetési magatartásait, ezért a törvényszék határozatának hatályon kívül helyezése mellett az eljárás megszüntetését tartotta alaposnak, mert az elsőfokú bíróság valamennyi bűncselekmény vonatkozásában törvényes vád hiányában járt el. Másodlagos indítványként pedig ugyancsak a hatályon kívül helyezés szükségességét jelezte az indokolási kötelezettség teljes elmulasztása, illetve megalapozatlanság okán. Utóbbi körben a törvényben nevesített valamennyi tényleges okra utalni kívánt, majd részleteiben is elemezte az elsőfokon folyt bizonyítás relevánsnak jelzett anyagát, ezzel kívánva alátámasztani érvelése helyességét. A I. szám alatti tényállás tekintetében alapvetően abbéli véleményének adott hangot, hogy bűncselekmény nem állapítható meg, mivel a törvényszék ítélete nem ad választ arra, hogy a csalás konjunktív tényállási elemei fennállnak-e. A II. számú tényállási pontot illetően nem vitatta, hogy esetlegesen csalás valósulhatott meg, e tekintetben viszont arra mutatott rá, hogy a III. r. vádlott bűnsegédi tevékenysége semmilyen módon nem nyerhet bizonyítást, a cselekmény elkövetésénél kizárólag II. r. terhelt cselekvősége érhető tetten. Ugyanígy érvelt a III. számú tényállási pontban írt cselekménnyel összefüggésben is. Összességében a védő szerint, minthogy az elsőfokú bíróság csak általánosságban határozta meg III. r. vádlott szerepét a bűncselekmények tekintetében, s abból kizárólag a kezdő tőke biztosítása lenne releváns - ám még az sem nyert bizonyítást - továbbá minthogy a vádlott által előadott érdemi védekezésben sem tárható fel olyan mérvű ellentmondás, ami őt szavahihetetlenné tenné, harmadsorban annak megállapítását indítványozta, miszerint az ügyben megalapozott következtetést nem lehet levonni a konkrét vádbeli bűncselekmények tekintetében III. r. vádlott bűnösségére. Ezért eltérő tényállás alapján a felmentése indokolt. Miután pedig a másodfokú felülbírálat a büntetés kiszabására is kiterjed, ily módon a védő a III. r. vádlottnak fel nem róható időmúlást, egészségi állapotát és az elsőfokú ítéletben részletezett enyhítő körülményeket is említve végül azt kérte, hogy az ítélőtábla jelentősen enyhítse a törvényszék által kiszabott szabadságvesztést, akár a büntetés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztése, illetőleg a törvény szerinti legkedvezőbb feltételes szabadságra bocsáthatóság kedvezménye mellett.

A IV. r. vádlott védelmében eljáró védő maga is felületesnek, valamint pontatlannak írta le a jelen ügyben folytatott nyomozást, ugyanakkor rámutatott arra, hogy a törvényszék előtti, huzamos ideig tartó bizonyítási eljárás alaposságában, egészében is helyrehozta a hiányosságokat. Ennek eredményeként a büntetőeljárás során nem válhatott bizonyossággá az, hogy IV. r. vádlott bármilyen bűnsegédi tevékenységet kifejtett volna, s a bizonyítás anyagának ismertetésével kívánta igazolni, hogy ettől eltérő következtetésekre jutni a fellebbviteli főügyészség által hivatkozottak mentén sem lehet. A törvényszék elsőfokú ítélete a IV. r. vádlott bűnösségére vonatkozóan épp a mások általi elkövetések kapcsán nem látott olyan logikai láncot a vád részéről bizonyítottak, amely a kétséget kizáró bűnösség kimondását megalapozta volna. Emiatt a bizonyítottság hiányára alapított felmentő

rendelkezés alaposságát maga nem is kívánta vitatni, az annak alapjául szolgáló logikai levezetést hibátlanak jellemezve, melyet a vádhatóság fellebbezése sem tett megalapozatlanná. Miután a fellebbviteli főügyészség átiratában megfogalmazott állítások a per iratanyagának bizonyítékai alapján cáfolhatók, mindezek alapján azt indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a Debreceni Törvényszék ítéletét IV. r. vádlott tekintetében hagyja helyben.

A nyilvános ülésen jelen volt terheltek közül I. r. vádlott az utolsó szó jogán is arra kívánt hivatkozni, miszerint nem rendelkezik kellő jártassággal egy adott cég irányításához, szerepe kizárólag papírok aláírásában testesült meg. Következésképpen nem tud az ennek háttérében történekekről, nem állt szándékában senkit sem megkárosítani.

II. r. vádlott az utolsó szó jogán, az általa előzőleg írásban megfogalmazottaknak megfelelően az eljárás során előterjesztett védekezése szerint ártatlanságát hangoztatta, utalva arra, hogy kizárólag alkalmazottként, jóhiszeműen végezte megbízói, üzletkötői munkáját. Részéről szándékos tévedésbe ejtés vagy tartás nem állt fenn, mindent - még többet is - megtett annál, mint az egy alkalmazotttól elvárható. Ezen túl továbbra is említést tett arról, hogy alapvetően még a károkozás ténye sem nyert bizonyítást a büntetőeljárás során, ám az leginkább mégis számára járt negatív következményekkel. Ezzel kapcsolatosan kitért megromlott egészségi állapotára, aktuális családi körülményeire. Mindezek taglalásával elsősorban az eljárás megszüntetését, felmentését, majd az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését és új büntetőeljárás lefolytatását kérte, szabadlábra kerülése mellett. Végül a megállapítható nagyszámú enyhítő körülményre figyelemmel indítványt tett arra vonatkozóan is, hogy az ítélőtábla vizsgálja meg büntetése nagymértékű enyhítésének, a korábbi felfüggesztett szabadságvesztései végrehajtását elrendelő elsőfokú rendelkezés hatályon kívül helyezésének, illetve az un. „egykettes” kedvezmény alkalmazásának a lehetőségét.

IV. r. vádlott mindenben egyetértve a védője által elmondottakkal, maga is az elsőfokú ítélet hatályban tartását kérte.

Az előterjesztett perorvoslatok alapján az ítélőtábla a Be. 348. § (1) bekezdése értelmében a Debreceni Törvényszék ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelemben bírálta felül, függetlenül a fellebbezések okától és irányától. A revízió elvének szem előtt tartásával ellenőrizte, hogy a törvényszék betartotta-e az eljárási szabályokat, és vizsgálta a tényállás megalapozottságát, a felmentő rendelkezés helyességét, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését, valamint a Be. 354. §-ában írt súlyosítási tilalom keretei között I. r., II. r. és III. r. vádlottakkal szemben kiszabott büntetések kiszabásának törvényességét is. Ennek során arra a megállapításra jutott, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat alapvetően betartotta. Nem vétett olyan, a Be. 373. § (1) bekezdés II.) pontjában felsorolt abszolút eljárási szabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezéshez vezetett volna, de egyéb, a határozat megalapozottságát és az eljárás törvényességét befolyásoló - Be. 375. § (1) bekezdése szerinti - eljárási szabálysértés sem valósult meg.

Ugyancsak az eljárásjog revíziója körében kíván utalni az ítélőtábla arra, hogy a már hivatkozott törvényhely, így a Be. 348. § (1) bekezdésében írtak értelmében a felülbírálat az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző bírósági eljárásra szorítkozhatott, míg a nyomozásra nem terjedhetett ki. Ezért a védelmi fellebbezések indokai között megjelenő, továbbá a perbeszédekben is említett egyes nyomozási cselekmények törvényességét, a nyomozóhatóság eljárását támadó okfejtés kizárólag annyiban érinthette a felülbírálat tárgyát, hogy amennyiben valóban felmerült volna olyan bizonyítékok törvénysértő jellege, amelyekre határozata meghozatala során a törvényszék is

figyelemmel volt, úgy azokat ki kellett volna zárni az elsőfokon mérlegelt bizonyítékok köréből. Ilyen, a Be. 78. § (4) bekezdésén alapuló intézkedésnek viszont nem mutatkozott alapos oka.

Az elsőfokú pervitelben kizárólag kisebb fokú eljárási szabálysértésre került sor azzal, hogy amikor a törvényszék egyes tanúknak írásbeli vallomástételt engedélyezett elmulasztotta figyelmeztetni őket a tanúvallomás jogosulatlan megtagadásával járó jogkövetkezményekre (elsőfokú iratokhoz 39, 40, 109/IV., 109/V. számon sorolt írásban tett vallomások). Holott a 2012. évi CCXXIII.tv. 100. §-ával 2013. július 1. napjától módosított Be. 85. § (3) bekezdése szerint a tanúkihallgatását akadályát képező törvényi ok hiányában erre vonatkozóan is megfelelő kioktatás szükséges. Bár a törvényszék által alkalmazott formula így nem tekinthető teljesnek, mindez azért minősül relatív perjogi hibának, mivel egyik tanú esetében sem merült fel a lehetősége, hogy bármely okból kifolyólag meg kívánnák tagadni a vallomástételt. Következésképp e személyi bizonyítás törvényessége sem sérült, nem volt kizárt a tanúvallomások felhasználása.

A másodfokú eljárásban II. r. vádlott észrevételezte, hogy több esetben nem megfelelően kerültek rögzítésre a kihallgatottak - köztük a saját érdemi védekezést tartalmazó - vallomásai. Ugyanakkor az eljárás résztvevői a Be. 254. § (1) bekezdésén alapuló kijavítási, avagy kiegészítési kérelmet nem terjesztettek elő a törvényszéken az adott jegyzőkönyvekre nézve, a hivatkozott törvényszakasz pedig csak a jegyzőkönyv elkészítésétől számított 15 napon belül biztosít lehetőséget e tárgyban teendő indítványokra. Egyébiránt a tárgyalási jegyzőkönyvek hitelessége az ítéletábra részére nem kérdőjeleződött meg, mellyel kapcsolatban utalni szükséges a Be. 251. § (1) és (3) bekezdéseiben írtakra. E szerint a vallomást, szakvéleményt, indítványokat kimerítően kell a jegyzőkönyvbe foglalni, szó szerinti jegyzőkönyvezést kizárólag valamely jelentőséggel bíró kijelentés vagy kifejezés esetén ír elő a jogszabály, mely az érdekeltek külön indítványára történhet meg, amennyiben annak elrendelésére hivatalból nem kerül sor. Elegendő tehát a vallomások, nyilatkozatok lényegének rögzítése, ami II. r. vádlott esetén is jól nyomon követhető volt, mind a jegyzőkönyvekben, mind az elsőfokú ítélet bizonyítékok értékelése során adott indokolásában.

Összegzésként tehát kimondható, hogy az említettek nem befolyásolták lényegesen a bizonyítás törvényességét, az elsőfokú ítélet felülbírálatának nem mutatkozott akadálya.

II. r. vádlott védekezésében is megjelent, legfőképp pedig III. r. vádlott védője fellebbezésében, s másodfokon tett észrevételeiben kapott kiemelt teret a vád törvényességének kérdése, mellyel kapcsolatosan az ítéletábra a következőkre kíván rámutatni.

A Be. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróság az ítélezés során törvényes vád alapján jár el. A (2) bekezdés értelmében törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A (3) bekezdés fogalmazza meg a vádhoz kötöttség elvét, mely szerint a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amit a vád tartalmaz. A bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására, vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához (Be. 2. § (4) bekezdés).

A vád törvényességével kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság az 1/2007. számú BK. Véleményben részletes útmutatást adott, mely által biztosított a joggyakorlat egysége. A vélemény I.1. a) pontjában foglalt alaki feltétel megsértése szóba sem kerülhet, az ügyész vádlói jogosultsága egyértelmű.

A I.2. pont tér ki a vádnak a Be. 2. § (2) bekezdésében megfogalmazott minimális tartalmi követelményeire. Ekként a vád tartalmi törvényességének lényege, hogy meghatározott személy, pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezi a vádló a bírósági eljárás lefolytatását. A I.2. b) pont szerint a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló az indítványában ismertetett történeti tényállásában hiánytalanul megjelöli a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket, így az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának jellemzőit. A vád törvényességétől viszont meg kell különböztetni annak kellékhányait, melyek orvosolhatók a bírósági eljárásban.

Utalni kell arra is, hogy a vádelv a vád és az ítélet tényállása közötti un. teljes történeti azonosságot nem követeli meg. Ettől eltérő értelmezés mellett a bíróság ténymegállapító tevékenysége nem lenne több, mint a vádban szereplő tények helyességének ellenőrzése, holott a bizonyítás során - a terhelő tények hivatalból történő bizonyításának fel nem róható elmulasztása kivételével - a bíróságnak a Be. 75. § (1) bekezdésének megfelelően a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie (Legf.Bír. Bfv.I.319/2007/5. szám). Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a bíróság feladata az igazságszolgáltatás, a perbíróság ezért nem szorítkozhat csupán a nyomozás megismétlése által a vád kontrolljára.

A Be. 2. § (4) bekezdése alapján a bíróság nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására vagy az intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához. Mindez azt is jelenti, hogy a vád perjogi rendeltetése elsősorban az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse. A vád törvényessége, illetve annak hiánya önmagában a vád tartalma alapján vizsgálendő. A törvényes vád hiányát akkor lehet megállapítani, ha a vád tartalma oly mértékben hiányos, hogy anyagi jogi értékeléshez nem nyújt alapot, és ily módon annak vizsgálatába a bíróság nem bocsátkozhat. (EBH2013.B.10.).

Töretlen a bírói gyakorlat abban is, hogy sem a törvényes vád hiányaként, sem a vádon túlterjeszkedésként nem értékelhető, ha a bíróság egy bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító magatartást vizsgálva, a tettazonosság keretei között a vádiratban le nem írt tényt is megállapít, és a cselekményt ennek figyelembevételével értékeli. A vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő, szükségszerű azonosságot a vádban leírt, és az ítéletben megállapított történeti tények között, annál is inkább, miután a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, és az eltérő minősítés, eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. A bizonyítás eredményéhez képest tehát a bíróság például az elkövetés helye, módja, eszköze, eredménye, indítéka stb. tekintetében eltérhet a vádbeli ténymegállapításoktól anélkül, hogy ezzel a vádelvet sértene (EBH2011.2385.).

A bíróságnak a bizonyítás során ugyanis a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie. Jelen ügyben a vád keretei megállapíthatóak, azon belül lehetőség volt a tényállásban olyan pontosításokat elvégezni, amely a vádhoz kötöttséget sem sérti (BH2006.42., BH2005.242.).

Külön kiemelés érdemel, hogy a törvényes vádnak nem fogalmi ismérve az, hogy a „büntető törvénybe ütköző cselekmény” leírása körében a törvényi tényállás jogi fogalmait használja, elégséges, ha a történeti tények leírása oly mértékben konkrét, amelyből - bizonyítottságot feltételezve - büntető törvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni (BH2011.219.). Nem jelenti ezért a vádelv sérelmét, ha a bíróság a tényállás hiánytalan tisztázása érdekében egyes rész körülmények tekintetében eltér a vádtól (BH2014.136.).

A büntetőeljárás alapját képező és a védekezés irányát befolyásoló ügyészi aktussal, azaz a vádirattal szemben követelmény, hogy alkalmas kiindulópont legyen a terhelti védekezés előterjesztéséhez, így írja körül azt a cselekményt, amely miatt a terheltet az állami büntetőhatalom felelősségre kívánja vonni, ismerhesse meg a tények és egyéb körülmények azon körét, amelyeken belül védekezésre kényszerül, és azokat az adatokat, amelyek a terhére rótt cselekmény elkövetését valamint a bűnösségét a vádhatóság álláspontja szerint bizonyítják (Debreceni Ítéltábla Bf.II.514/2012/161. szám).

Töretlen abban a bírói gyakorlat, hogy a vád törvényessége a nyomozás során elkövetett eljárási szabálysértések alapján sem vonható kétségbe. Miként a Kúria elvi határozatában (Bfv.II.1208/2013.) kifejtette, a törvényes vád fogalmát a büntetőeljárási törvény határozza meg. Rendelkezése olyan eljárási szabály, amely a vád minimális alaki és tartalmi feltételeit állapítja meg. A vád törvényességét nem érinti, hogy a nyomozás szabályait betartották-e, és az sem, hogy a vád törvényesen szerzett és ellenőrzött bizonyítékokon alapszik-e. A vád anyagi jogi megalapozottsága a vád törvényessége szempontjából közömbös. A vád törvényessége a vádnak az a képessége, amelynek folytán alkalmas a bírósági eljárás megindítására.

A felsőbbbíróági gyakorlat áttekintése után a konkrét ügyben megállapítható, hogy a vádirat egyik tényállása, de előzményi része sem szenved olyan hibában, hiányosságban, mely a vádat törvénytelenre tenné. Adott esetben kétségtelen, hogy a jelentősen elhúzódt tárgyalási szakban a tényállást érintő vádmódosításra is sor került, melyre a bizonyítás eredménye nyilvánvalóan kihatott. A bírósági eljárást ugyanakkor nem lehet a nyomozás pusztán formális megismétlésének tekinteni, így nem zárható ki a vád keretei között a tényállás, s ehhez igazodóan a minősítés pontosítása, ám arra a Be. 310. §-a kifejezetten lehetőséget ad. A Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.2719/2010/34-I. számú vádiratát, s annak módosításait áttekintve a vádlottak - vádhatóság meggyőződése szerint - megvalósított cselekvősége a szükséges mértékben részletezve lett, s nem került ezzel ellentétbe a törvényszék sem akkor, amikor a vádtól részben eltérően egyes terhelti elkövetési magatartásokat máshogy minősített. Arra ugyanis már a vádirati tényállásból kiindulva lehetősége nyílt, különös tekintettel III. r. vádlottnál tetten érhető, társaival folytatott kapcsolattartásra, egyfajta közvetítő szerepére, a kezdő tőke biztosítására, piacok feltérképezésére. Emellett az is megállapítható, hogy a vádlottaknak mind a vádemelést követően, mind annak módosítása után, gyakorlatilag a büntetőeljárás során végig lehetőségük nyílt a vád tárgyává tenni, majd az elsőfokú ítélet történeti tényállásában rögzített bűncselekményekkel szembeni védekezésre, melyet maradéktalanul gyakoroltak is.

Az ítéltábla a határozat Be. 351.§ szerinti megalapozottságának vizsgálata során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének messzemenőkéig eleget tett, igen széles körben vett fel bizonyítást. Részletekbe menően vonta vizsgálat alá a vádlottaknak az ügy körülményeire vonatkozó - akár eltérő - vallomását, védekezésüket, értékelte a cselekményről információt szerző tanúk által elmondottakat, mint ahogy az okirati bizonyítékokat, de kiterjedt szakértői bizonyítást folytatott az igazságügyi könyvszakértői, írásszakértői, elmeorvos szakértői kompetencia körében is. A megvizsgált bizonyítékokat mélyrehatóan elemezte, egymással összevetette. Figyelme kiterjedt a vádlottakat mentő bizonyítékokra is, s a kétségeket rendre a javukra értékelte, a Be. 4.§ (2) bekezdésében írt, előírás szerint járva el, az in dubio pro reo elvének megfelelően, mely a legszemléletesebben az elkövetési érték kimunkálása, IV. r. vádlott cselekvőségének megítélése, részben pedig III. r. vádlott részesi minősége terén volt tetten érhető. Tényállási pontonként, sőt ezen belül az érintett cégekre külön is kitérve elemezte a bizonyítás anyagát, értékelése hibamentesnek bizonyult, és nem tévedett, amikor a vádat támogató, terhelő

bizonyítékokra támaszkodott, amikor valamennyi tényállási pont esetében megállapította, hogy bűncselekmény valósult meg s annak elkövetői I. r., II. r., valamint III. r. vádlottak, ám ítéleti bizonyossággal nem bizonyítható, hogy IV. r. vádlott részt vett a bűncselekmény elkövetésében.

A Be. 258.§ (3) bekezdés d) pontja az ügydöntő határozat egyik tartalmi követelményeként írja elő a bizonyítékok számbavétele mellett értékelésüket is, s ezen felül a Be. 331. § (3) bekezdése szerint felmentő rendelkezés esetén az ítélet indokolásának ki kell terjednie azokra az okokra is, amelyek a bíróságot az ítélet kialakításában vezették, így a bűncselekmény bizonyítottságának hiányára.

A bizonyítékok elsőfokú mérlegelése kapcsán közvetve a vádhatóság is utalt rá, majd a védelmi perbeszédekben merült fel egyértelműen az egyoldalú értékelésre történő hivatkozás, mely elsődleges alapként szolgált az elsőfokú határozat megváltoztatását célzó indítványaihoz. Kétségtelen, hogy az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítése - szemben az idézett törvényhelyekkel - még a Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pontjában szerinti abszolút eljárási szabálysértést is kimerítheti. A Debreceni Ítéltábla viszont úgy találta, hogy e jogsértés, amely a határozat hatályon kívül helyezésével járhatott volna, nem valósult meg. Az inkriminált eljárási szabálysértés ugyanis akkor állapítható meg, ha a bíróság a büntetőjogi főkérdésekben olyan mértékben mulasztja el indokolási kötelezettségét, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan (Leg.Bír.Bfv.II.603/2008/10.).

Jelen esetben az elsőfokon eljáró bíróság indokolási kötelezettségét igen alaposan végezte el, arról a szükséges mértékben számot adott, köztük a meggyőződését kialakító bizonyítás eredményéről is logikus érvekkel számolt be. Utalni szükséges rá, hogy a jogi indokolási kötelezettség megsértése is feltétlen hatályon kívül helyezéshez vezethet, de csak abban az esetben, ha a hiányos indokolásból még jogi következtetés útján sem állapítható meg, hogy milyen jogszabályhelyen alapul a büntetőjogi főkérdésekben hozott döntés, vagy az indokolás teljes egészében ellentétben áll a rendelkező résszel. Az adott ügyben ez sem valósult meg.

A tényállást támadó perorvoslatok általánosságban, s a konkrét tényállási pontokat is érintve, igen részletesen szemléltették a bizonyítás anyagát, részben az elsőfokon folyt bizonyíték beszerzés mélységét, túlnyomórészt pedig a bíróság értékelő tevékenységét, s az ebből eredő ténymegállapításokat kifogásolva.

Egy tényállás akkor tekinthető megalapozottnak, ha a bíróság a törvényes vád elbírálása során a perrendi szabályok szerint lefolytatott bizonyítási eljárást követően a vád tárgyává tett eseményeket megalapozatlansági hibáktól mentesen állapítja meg. Ilyen megalapozatlansági hiba nem tárható fel jelen ügyben.

A Be. 351. § (2) bekezdésében részletezett okok, köztük a felderítetlenség kizárólag akkor lenne megállapítható, ha a bizonyítás anyaga nem teljes, mert a bíróság nem szerez be minden olyan bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas lehet. Ilyen felderítetlenségi ok adott esetben nem állapítható meg, ám az sem, hogy a megállapított tényállás hiányos vagy ellentétes lenne az iratok tartalmával. Az ítéltábla szerint az sem volt tetten érhető, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok közötti ellentmondásokat esetleg ne észlelte volna, vagy ne kívánta volna feloldani. Kétségtelen, hogy a tényállás alapos és hiánytalan tisztázásából eredő kötelezettség akár olyan eljárási szabálysértéssel is járhat, hogy a bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtet. Jelen ügyben a másodfokú bíróság ezt a szabálysértést sem észlelte. Az elsőfokú ítélet indokolásából kiderül, hogy a megállapított tényállásban rögzített tényeket mely bizonyítékokra alapította. Az elsőfokú bíróság eljárása a logika szabályainak megfelel, a

bizonyítékokat közvetlenül észlelő és értékelő tevékenységét meggyőződése szerint végezte, igazodva a Be. 78.§ (3) bekezdésében foglaltakhoz.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványok elutasítását illetően szintén helytálló indokolást adott és a III. r. vádlott védője által másodfokon - gyakorlatilag ismételten - előterjesztett bizonyítási indítványokat az ítélet tábla sem találta teljesíthetőnek. Az elsőfokú tárgyalás során már kihallgatott Dr. tanú - III. r. vádlott védője útján - ugyan újabb vallomástételre jelentkezett, ám az általa II. r. vádlott biztos anyagi helyzete tárgyában jelzettek (20/I.), a tanúnak a huzamos idő elteltével felhozott, szubjektív meggyőződései („hamis számlák vélhető kiállítása, ezek alapján vélemezhető több millió forint értékű húsárú forgalmazása" már a vád tárgyává tett időszak előtt), ítéleti bizonyosságú megállapítások alapjaként nem szolgálhatnak. Amellett, hogy az eljárás adataiból következőleg Dr. tanú sértettje egy szintén II. r. vádlottal szemben folyamatban lévő másik büntetőügynek (A 20. számú védelmi beadvány és II. r. vádlott 45. sz. észrevételei is kitértek erre), ekként nem tekinthető érdektelennek. Végül jelzést érdemel az is, hogy a tanú már első fokon beszámolt II. r. vádlott viszonylagos jó anyagi körülményeiről és közös üzleti szándékáról, melyet a törvényszék értékelési körbe is vont (ítélet 40. oldal). Ezért a további bizonyítás elrendelése szükségtelen. Utóbbiak érhetőek tetten tanúval kapcsolatban is, akinek a vallomását az elsőfokú bíróság épp azzal a bizonytalansággal együtt vette figyelembe, amit utóbb a védelem is citált. E szerint a tanú III. r. vádlottat egyértelműen nem ismerte fel, ám az általa adott személyleírás kétség kívül illett a terheltre, s ez a II. r. vádlott e körben adott részletes vallomásait erősítette. Így az első bírói mérlegeléssel szemben - amely nem is csupán erre az idézett bizonyítékokra épül, ahogy az a határozat indokolásából is kitűnik - alappal nem támasztható kétely (ítélet 44. oldal). A védő által megnevezett, húsárú elszállításában közreműködő gépkocsivezető foglalkozású tanúk vallomásai sem lehetettek alkalmasak a törvényszék által mérlegelt tanú vallomásában előadottak cáfolatára. Az említett tanúk vallomásait ugyanis már az elsőfokú bíróság is kellő alaposan értékelte (41-42. oldal, 50-52. oldal) s egybevetésüket követően nem is fogadta el a által elmondottakat azokban a részletekben, amely a sofőrök vallomásaival ellentétben állt, nevezetesen arra, hogy III. r. vádlott jelen lett volna az egyes szállításoknál, utasításokat adva (52. oldal ötödik bekezdés utolsó előtti mondata). Lényeges, hogy a törvényszék a megállapított tényállásban csakis III. r. vádlott más módon kifejtett cselekvéseit szerepeltette (18. oldal első bekezdés). Érdemben nem kifogásolható ez a mérlegelő tevékenység, hiszen a bizonyítékok értékelésének megszokott és logikus módja az, hogy a bíróság a vallomás - más bizonyítékokkal is megerősített - részeit fogadja el irányadónak a történeti tényállás megállapításakor, míg a vallomásnak olyan részeit, amelyek más bizonyítékkal ellentétesek, figyelmen kívül hagyja (BH1998.418., BH2002.87.). Végül utalni szükséges rá, hogy az eltérő vallomások okának tisztázására a szembesítés a Be. 124. § (1) bekezdése értelmében csupán lehetőség, a jogszabály nem ír elő ezzel kapcsolatos kötelezettséget a tényállás tisztázása körében. Ezért, ha a bizonyítékokat értékelő tevékenység logikus és helyes, az említett eljárási cselekmény elmaradása - melynek foganatosítása a hasonló, szerteágazó bizonyítást igénylő ügyeknél nehezebb is - nem kérhető alappal számon az elsőfokú bíróságon.

Az említettek vezettek el tehát ahhoz, hogy az ítélet tábla a III. r. vádlott védője által a másodfokú eljárásban előterjesztett Dr. tanúk ismételt kihallgatására, s a szembesítések lefolytatására irányuló bizonyítási indítványai elutasítása felől határozott (Be. 260. § (1) bekezdés).

Bár konkrét indítvány előterjesztésére az ítélet tábla előtt nem került sor, ám II. r. vádlott védője által megfogalmazottakra reagálva ide kívánczik, hogy miután kellő szakértői bizonyítás történt a terhelt elmeállapotával kapcsolatban is, az e tárgyban előterjesztett igazságügyi elmeorvos szakértői véleményen alapuló első bírói megállapításokkal szemben ésszerű kételyek nem voltak támaszthatók. A vád tárgyává tett cselekményekhez köthető áruszállítások megtörténtét illetően

pedig szintén széles körű bizonyítás folyt, a sértettek által írásban, részben szóban közölt információk mellett tanúvallomásokkal, okirati bizonyítékokkal, végül igazságügyi könyvszakértő bevonásával is tisztázva a bizonyítás anyagát. Az ennek során felmerült kételyeket minden esetben a vádlottak javára értékelte a törvényszék. A tényállásban rögzített szállítások megtörténte az elsőfokú ítéletben részletezett bizonyítékkör ismeretében nem lehet kétséges, a sértettek birtokából ténylegesen kikerült az adott húсарu, mégpedig a vádlottak cselekvéséből következőleg, ily módon e tárgyban folytatott újabb vizsgálódás, különösképp a készletek további sorsának nyomon követése nem lehet releváns.

Bár a sértett gazdasági társaságoktól eszközölt szállítások módja, gyakorisága, a megelőző egyeztetések illetve egyes részteljesítések körülményei folytán - különösképp a I. számú tényállási pontban írt cselekményt illetően - kétségtelenül felmerült a polgári jogügyletek keretein belül maradó elszámolási vita, ekként a csalás bűncselekménye meg nem állapíthatóságának lehetősége, ám rögzíthető, hogy az elsőfokon eljáró bíróság ennek vizsgálatára is kellő figyelmet fordított, gondosan értékelte az e tekintetben felmerülő peradatokat (ítélet 52-57. oldalai). Különösen annak ténye, hogy I. r. vádlott szándékosan más cég képviselőjének látszatát keltette hamis okirat felhasználásától sem riadva vissza (kérdésköre), a fizetőképzetlenséggel kapcsolatban feltárt adatok, valamint a terheltek által utólagosan tanúsított magatartás alapján vont logikus következtetések ismeretében nem kifogásolható, hogy a törvényszék e tényállási pontnál is bűncselekmény elkövetését állapította meg. A csalás kapcsán a bűnösség kérdését a teljesítési készség, mint akarati tényező dönti el (BH2011.160.).

Jelen esetben tehát az elsőfokon megállapított tényállás alapján valóban tetten érhető volt a kriminális felelősséget megalapozó elkövetési magatartássor, mely I. r., II. r. és III. r. vádlottak terhére volt róható.

Az ítélet tábla álláspontja szerint érdemben nem kifogásolható az elsőfokú bíróság ténymegállapító, s a bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége IV. r. vádlott cselekvésére körében sem. A törvényszék a bizonyítást a szükséges mértékben - köztük a vád által felajánlott, s indítványozott bizonyítékok megvizsgálásával - elvégezte, és ezek alapján megalapozott tényállást állapított meg. A Be. 351. § (2) bekezdésében írt megalapozatlanság e tekintetben akkor lenne megállapítható, ha az elsőfokon eljáró bíróság a Be. 75. § (1) bekezdés második mondata rendelkezéseit megsértve nem tisztázta volna alaposan a bizonyítás tárgyát.

Ugyanakkor a törvényszék a IV. r. vádlott büntetőjogi felelősségével kapcsolatban felmerülő adatokat is körültekintően vizsgálta, a ténymegállapító tevékenysége teljes körű elvégzéséhez szükséges bizonyítás anyaga a rendelkezésére állt. Mindenben eleget tett a Be. 258. § (3) bekezdés c) és d) pontjából, valamint a Be. 331. § (3) bekezdésében írtakból fakadó kötelezettségének, az általa adott indokolásból egyértelműen kiderül, hogy a megállapított tényállásban rögzített tényeket mely adatokra alapította (68-69. oldal). Az elsőfokú bíróság elemzése logikus és jól nyomon követhető, nem szenved hiányosságban, a bizonyítékokat közvetlenül észlelő, értékelő tevékenységét meggyőződése szerint végezte.

Az elsőfokú bíróság mindenben a törvénynek megfelelően járt el, amikor a Be. 78. § (3) bekezdésében foglaltakhoz igazodott, a kétségeket a vádlott javára értékelve, ekkor is szem előtt tartva a Be. 4. § (1) bekezdésében írtakat. E szerint a vád bizonyítása a vádlót terheli, a bíróság kizárólag a törvényes vád már felhívott Be. 2. § (3)-(4) bekezdéseinek keretei között dönthet az adott terhelt büntetőjogi felelősségéről, a vádban körülírt bűncselekmény tekintetében, amelyen nem terjeszkedhet túl. Az ügyészség érvelése épp ezt a logikus érveken nyugvó első bírói mérlegelést

támadja, ám valóban nem lehetett megnyugtatóan tisztázni, hogy a vádban pontosan megjelölt 2010. február és június 15. közötti időszakban IV. r. vádlott bármely módon részt vett-e a vád tárgyává tett cselekmények elkövetésében. A Kft.-hez, illetőleg az szlovák gazdasági társasághoz köthető szerepét, társaival folytatott kapcsolattartást igazoló adatok kívül esnek az említett vádbeli időszakon, és ő maga egyik sértettel sem állt közvetlen kapcsolatban. A közvetett közrehatásra utaló bizonyítékokat (többnyire I. r. és II. r. vádlott vallomásában megjelenő hivatkozásokat) pedig az elsőfokú bíróság maradéktalanul figyelembe vette döntése meghozatala során.

Összességében tehát a felmentésre, avagy az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére irányuló védelmi fellebbezések nem foghattak helyt, mert nem hoztak fel olyan körülményt, ami az elsőfokú bíróság ténymegállapító tevékenységének helyességét megkérdőjelezné. Az eltérő tényállás megállapítására irányuló fellebbezések lényegében a bizonyítékok értékelésén keresztül támadják a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elvéből kifolyólag eredményre nem vezethet (Be. 351.-352. §). Az ügyészi fellebbezés pedig szintén nem lehetett alapos, mivel az anyagi jogszabály helytelen értelmezése sem volt tetten érhető. Kiemeli az ítélet, hogy a hatályos perjogi rendszerben ténybírósnak egyértelműen az elsőfokú bíróság minősül. A másodfokú bíróságnak viszonylag széleskörű revíziós lehetőségei vannak, azonban a tényállás tekintetében a reformáció szűkebb körű. A tényállás módosítására csak megalapozatlanság esetén nyílik lehetőség. Eltérő tényállás megállapítására (a vádlott javára) szintén csak akkor van mód, ha az elsőfokú ítélet megalapozatlansági hibában szenved. Minden más esetben, tehát ha az okszerűen mérlegelt tényállás megalapozott, a másodfokú bíróság nem mérlegelheti felül a bizonyítékokat, és nem változtathat az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényálláson.

Az ítélet, hogy a fentebb hivatkozottakból következőleg az elsőfokon megállapított tényállást megalapozottnak találta, amely mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében felsorolt hiányosságoktól, ezért a Be. 351. § (1) bekezdése szerint alapját képezhette a másodfokú ítéletnek.

A megállapított tényállás alapján pedig a törvényszék okszerűen következtetett I. r., II. r. és III. r. vádlottak bűnösségére, s cselekményeik minősítése is mindenben megfelel az anyagi jognak. Továbbá IV. r. vádlott tekintetében törvényes rendelkezést hozott a felmentése felől.

A tényállásból és a bizonyítás eredményéből egyértelműen következik II. r. vádlott tettesi minősége. Mint ahogyan a törvényszék által adott indokolásból kitűnik, cselekvőse jóval túlmutatott a pusztán alkalmazotti szerepkörön. De érdemben nem kifogásolható az az első bírói megállapítás sem, hogy I. r. és III. r. vádlottak, mint bűnsegédek nyújtottak szándékos segítséget a sértettek megtévesztéséhez, s ekként a bűncselekmény elkövetéséhez. Kétségtelen, hogy I. r. terhelt cselekvőse a tettesi és a részesi elkövetés határán mozog, hiszen a II. r. vádlott ténylegesen kifejtett tevékenységét huzamosabb időn keresztül, s ami még inkább releváns, változatos módszerekkel segítette, amelyből anyagi haszna is származott. Az I. r. terhelt részéről kifejtett konkrét módok (ítélet 71. oldal) ismeretében viszont nem vitatható - a felmerülő kérdéseket ismét a javára eldöntő - első bírói álláspont, és az az állásfoglalás is helyes, hogy az egyértelműen valós képviselői szándék nélküli, fiktív ügyvezetői tisztségével összefüggő okiratok aláírásai, ekként társait a bűncselekménnyel érintett árumennyiség birtokba jutását huzamos időn keresztül elősegítő magatartása mellett ténybeli tévedésre az I. r. terhelt eredményesen nem hivatkozhat.

III. r. vádlott esetében is helytállóak a törvényszék érvei, tekintve, hogy ő maga nem csak a társaságok átvételekor segédkezett a számlák megnyitásban, kezdőtoke biztosításában, de újabb piacokat szerző magatartása, s az I. r. valamint II. r. vádlottakkal folytatott intenzív kapcsolattartása a vád tárgyává tett időszakban is egyértelműen tetten érhető. Mint ahogyan a cselekmény

leplezésében közreműködő szerepe még a sértettekkel folytatott megbeszélések során is igazolást nyert (ítélet 43. oldal).

A minősítés felülbírálatához tartozóan mindenképp először arra vonatkozóan kellett állást foglalni, hogy a Btk. 2. §-ában írtakra figyelemmel az elkövetés vagy elbírálás idején hatályos anyagi jogi rendelkezések mutatnak kedvezőbb lehetőséget a vádlottak számára. Az elsőfokú bíróság e hatályszabályokra tényszerűen figyelemmel volt, majd úgy találta, hogy valamennyi terhelt esetében az elbíráláskori büntető törvényt alkalmazza. Az ítélet tábla a másodfokú eljárás alatt szintén elemezte az általános és különös részi szabályokat, és arra a meggyőződésre jutott, hogy érdemben nem kifogásolható a fenti körben elfoglalt első bírói álláspont, annak ellenére, hogy a törvényszék nem tért ki az ún. középértékes büntetékiszabási szempontok elemzésére. Az ugyanis a bűncselekmények elkövetése idején még valójában nem volt hatályban az 1978. évi IV. törvény 83. §-a szerint, szemben a jelenleg hatályos Btk. 80. § (2) bekezdésében írtakkal.

Adott esetben azonban nem maradhat figyelmen kívül, hogy a törvényszék valamennyi bűnösnek talált vádlott esetében lehetőséget talált az irányadó büntetési tételkeret törvényi minimumánál enyhébb büntetés kiszabására, mely különösen a kirívó időmúlás okán érdemben nem is kifogásolható. Ily módon viszont az alapvetően szigorúbb középértékes büntetés kiszabási szempontoknak - tehát az adott bűncselekmény büntetési tétele alsó és felső határának fele összegéből történő kiindulásnak - az adott ügyben érdemi jelentősége nem lehetett. A törvényszék által felhívott, feltételes szabadságra bocsátás lehetősége tárgyában kétségtelenül kedvezőbb jelenlegi anyagi jogi rendelkezés viszont valóban konkrét - nem csupán feltételezett - alapját képezhette az enyhébb elbírálásnak (4/2013. /X.14./ BK vélemény, BH. 2014.201.).

Az ítélet tábla a I. r., II. r. és III. r. vádlottak által elkövetett cselekmények jogi minősítését mindenben törvényesnek találta, s miután az elsőfokú bíróság a folytatólagos elkövetés, illetve üzletszerűség megállapíthatósága körében is teljes körű indokolást adott, jelen határozatban is csupán utalni kíván azok helyességére.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során felhívandó alanyi és tárgyi körülményeket valamennyi terhelt vonatkozásában helyesen vette számba, és azoknak kellő nyomatékot tulajdonítva a bűncselekmények tárgyi súlyához, majd az elkövetők személyi körülményeihez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetéseket szabott ki. Ezzel kapcsolatosan kizárólag annyiban egészítendő ki az elsőfokon adott jogi indokolás, hogy az elsőfokú ítéletben meghatározott szabadságvesztések kiszabására valójában a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjában írt külön enyhítő rendelkezés alkalmazásával kerülhetett sor. A törvényes mértékű szabadságvesztések mellett viszont a Btk. 85. § (1) bekezdésében írtakra figyelemmel szóba sem kerülhetett a büntetés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztése, de az ítélet tábla a II. r. és a III. r. vádlottak jelzett egészségi állapotának orvosilag igazolt mértékét sem értékelte olyan különös méltánylást érdemlő körülményként, amely alapot adhatott volna a Btk. 38. § (3) bekezdésében írt feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatos enyhébb szabályozás alkalmazására. Következésképp a felhívottak okán az enyhítést célzó védelmi jogorvoslatok sem foghattak helyt.

Az ítélet végrehajtási fokozatokkal, az előzetes fogvatartás beszámításával, a feltételes szabadság lehetőségének legkorábbi időpontjával, a bejelentett polgári jogi igényekkel, zár alá vételekkel kapcsolatos, a bűnjelek további jogi sorsát érintő, valamint a bűnügyi költség viselését eldöntő rendelkezései mindenben megfelelnek az irányadó anyagi és eljárásjogi törvényi előírásoknak.

Az elsőfokú bíróság az irányadó törvényhelynek megfelelően, megalapozottan döntött a II. r. vádlottal szemben jogerősen kiszabott, korábban próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztések végrehajtásának elrendelése felől, hiszen a terhére rótt bűncselekményeket e büntetések próbaideje alatt valósította meg. A másodfokú elbírálás idejére viszont e büntetések végrehajthatósága időközben elévült. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásával kapcsolatosan hozott 2013. évi CCXL. törvény (Btv.) 28. § (1) bekezdés d) pontja 5 évet el nem érő szabadságvesztés esetén 5 évben határozza meg az elévülési időt, mely a 29. § (1) bekezdése értelmében felfüggesztett szabadságvesztésnél a próbaidő leteltének napján kezdődik.

Adott esetben a tényállás személyi részében hiánytalanul rögzített 10 hónap tartamú felfüggesztett büntetés 2008. szeptember 26. napján került jogerősen kiszabásra, s a próbaidő 3 év volt, tehát az 5 éves elévülési idő kezdő időpontja 2011. szeptember 26.

A II. r. terhelttel szemben ugyancsak kiszabott 1 év 4 hónap börtön fokozatú szabadságvesztés 2009. június 8. napi jogerőre emelkedését, és a felfüggesztés 2 év időtartamú próbaidejét tekintve pedig e büntetés esetében az 5 éves elévülési idő kezdő időpontja 2011. június 8. Így a Btv. 29. § (4) bekezdésén alapuló, elévülést félbeszakító intézkedés hiányában az ítéletablának a jogerősen kiszabott szabadságvesztések végrehajtásáról szóló rendelkezés mellőzéséről kellett határoznia, II. r. vádlott fellebbezésének másodfokon kiterjesztett indokai tehát e rendelkezés erejéig vezettek eredményre.

A fent kifejtettek alapján a Debreceni Ítéletábla a Debreceni Törvényszék ítéletét a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdése szerint helytálló indokainál fogva helybenhagyta.

A II. r. vádlott által előzetes letartóztatásban töltött idő további beszámításával kapcsolatos rendelkezés a Btk. 92. § (1), (2) bekezdésein alapszik.

Az ítéletábla a másodfokú eljárásban - kirendelt védői díjakkal kapcsolatosan - felmerült bűnügyi költségről a Be. 381. § (1) bekezdése és a Be. 338. § (1), (3) bekezdései alapján határozott.

II. r. vádlott lakó- és tartózkodási helyének, valamint IV. r. vádlott jelenleg érvényes személyazonosító okmányának adatait a Be. 258. § (2) bekezdés b) pontjában írtak figyelembe vételével rögzítette a másodfokú bíróság.

Debrecen, 2016. október 26.

|                     |                   |                     |
|---------------------|-------------------|---------------------|
| Dr. Elek Balázs sk. | . Bakó József sk. | . Gömöri Olivér sk. |
| a tanács elnöke     | előadó bíró       | bíró                |

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 9.B.46/2013/285. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2016. október 26.

Dr. Elek Balázs sk.  
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Kiadó.